

Tilbage til glæden

Af Eline Mørch Jensen, redaktør af LæringsCentret

Bare skriv løs! Jo mere desto bedre – og altid af lyst og uden hensyn til genrer, stavemåder og retskrivningsregler, lyder rådet fra forfatterparret Morten Dürr og Bo Skjoldborg.

Sammen har de to selv netop skrevet børneromanen *Jagten på den talende hund* i et ret hæsblesende tempo: 234 sider på én måned, ideudviklet på 3-4 søndags-gåture på Islands Brygge, som hver gang endte på Emmerys, hvor den bærbare computer blev tilsluttet mellem hindbærskiver og kaffekopper og ideerne nedfældet på Google Docs, og herefter udgivet på eget forlag.

Bo Skjoldborg og Morten Dürr har nydt den korte vej fra ide til færdigt produkt og overladt alt andet – dvs. omslag (et meget fint et af illustratoren Patrick Steptoe!), korrektur, trykning og pr til udenforstående professionelle kræfter, mens forfatter Ellen Holmboe fra deres fælles skrivegruppe har været inde over som kritisk læser "på den gode måde" og stået for redaktionen af bogen.

De to står tilsammen bag 60 bøger for børn og unge, Bo Skjoldborg bl.a. *Vild*-serien, mens Morten Dürr senest er blevet indstillet til Orprisen 2015 for sin *Zombier kysser klamt*. *Jagten på den forsvundne hund* er en krimi for de 9-12-årige om de to drenge Kurt og Mikkel, som kidnapper folks kæledyr og kræver løsepenge for dem. Det hele går rigtig godt lige til de en dag kommer til at kidnappe en hund, som kan tale og dermed sladre om dem ... Det

er første - "men helt sikkert ikke sidste!" – bog, de har skrevet sammen, hvorfor jeg har sat de to travle fyre i stævne til en snak om fart og glæde.

Hvorfor så meget hastværk?

Morten Dürr: - For mig er der altid et stort præstationspres forbundet med at komme i gang med en bog, men når først jeg har kastet mig ud i det og er svømmet ud til 3. revle forsvinder presset. Det handler om at komme i gang, og meget gerne ved hjælp af flow-skrivning, som Bo ved en hel masse om, og som er baseret på hastighed og bl.a. også går ud på at overlister sin egen kritiker. Jeg skriver helt sikkert bedst, når jeg skriver hurtigt!

- Desuden er det helt lavpraktisk vigtigt ikke at ramme ind i sommerferien, hvis man gerne vil sælge nogle bøger til skolebibliotekerne, tilføjer han.

Bo Skjoldborg falder ind: - Tit skal man vente i både måneder og år fra man har sat det sidste punktum og til man får udgivet noget, så det har været fedt og virket kreativt forløsende at speede processen op.

- Forlagene er blevet mere pressede og er nødt til at tage flere økonomiske hensyn, så det er ikke svært at forstå hvorfor det er blevet en tungere proces. Men både Ellen og vi har jo arbejdet i årevis med at skrive og har mange udgivelser bag os, så vi kan sagtens selv fungere som redaktører og fint yde den service for hinanden, siger Bo Skjoldborg.

Han tilføjer at der desuden har været et økonomisk incitament i at stå for det meste selv, herunder udgivelsen på eget forlag (Morten Dürrs forlag Plot), det har bl.a. betydet at de to forfattere

har kunnet lave en eksklusiv aftale om at sælge *Jagten på den talende hund* for 100 kr. på Saxo.dk den første måned.

En sjov bog, tak!

Morten Dürr hæfter sig især ved at team-skrivningen og det rappe tempo har tilført skriveprocessen ekstra energi og været befordrende *ikke bare for kvantiteten, men også for kvaliteten* af det skrevne:

- Det var super-inspirerende at sidde og skrive i Google Docs og så pludselig mærke at "Wow, nu kører det for Bo, nu kommer teksten bare væltende!" Det virkede ret godt, det dér med at blive pustet lidt i nakken, og også det at opleve teksten vokse frem med dobbelt hast, fordi vi var to der skrev på den samme historie.

Vi skrev måske 3-4 timer hver dag og blev hver dag presset – på den gode måde – når vi så hvor meget den anden havde skrevet. Efter en dags arbejde tænkte jeg "Hey, jeg har skrevet en eller to sider – men næh, vi har sammen skrevet fire sider! Man kan sige at vi *jammede* historien frem.

Begge understreger at de har haft rigtig god gavn af Ellen Holmboes kritik, fordi der altid vil være ting, man som forfatter ikke selv kan få øje på:

- Hun hjalp os bl.a. med at afklare plottet og skære karaktererne bedre til, da hun spurgte os om vi ville skrive en sjov bog eller en *Zappa*. Vi ville helt klart gerne skrive en sjov bog og troede også selv vi havde gjort det, men faktisk havde vi skrevet en *Zappa*, griner Morten Dürr.

Bo Skjoldborg supplerer: - Det var bl.a. styrkeforholdet mellem bogens to hovedpersoner Mikkel og Kurt, den var

ved at skrive

I Jagten på den forsvundne hund skriver Morten Dürr og Bo Skjoldborg på deres egen indre glæde - og ikke mindst på deres indre glade dreng.

gal med. Oprindeligt var Mikkel meget stærkere som karakter, men i stedet for den meget ulige konkurrence mellem drengene, ville vi gerne have et mere solidarisk samspil skrevet frem.

- Til at begynde med havde Mikkel også et dybt problematisk forhold til sin far, men Ellen påpegede at vi faktisk

ville svigte hans karakter ved ikke at gå dybt nok ind i denne problematik - som man i virkeligheden godt kunne have spundet en hel bog over - og derfor hellere burde opgive den. Hvad vi gjorde.

- Mens Morten er meget på plottet, har jeg en lyriker-baggrund og arbejder mere med tonen og karaktererne,

hvilket måske er grunden til at vi lagde lidt problemtungt ud ... Det er 10 år siden jeg har skrevet en børnebog og sidst har jeg udgivet voksenromanen *Så længe vi er lykkelige*, der tog mig fire år at skrive. Jeg er for resten rigtig stolt af den, men processen var altså en helt anden og meget tungere end den i *Jagten på den forsvundne hund*,

fortæller Bo Skjoldborg og fortsætter:
- I starten tænkte jeg "Shit, nu må jeg lige oppe mig lidt!" Fordi jeg skulle skrive en børnebog sammen med én, der havde skrevet 47 af slagsen! Jeg fik lov til at slå karaktererne an i de to første kapitler, men når jeg læste hvad Morten havde skrevet, kunne jeg godt se at han var en del mere munter, så det gjaldt jo om hurtigt at få lavet et homogent produkt. I dag tror jeg ikke du kan se forskel på, hvilke kapitler hvem har skrevet.

Den indre (glade) dreng

Fart og humor, men også glæde, ser ud til at spille en vigtig rolle for jeres skrivning?

- Glæden er ekstrem vigtig, ja! En grund til at vi fandt sammen professionelt er, at jeg for et par år siden var gået helt i stå med at skrive og havde brug for inspiration og respons udefra. Der skete det at min kone blev syg af cancer og efter et behandlingsforløb døde i februar 2013, fortæller Morten Dürr og fortsætter:

- I halvandet år prøvede jeg på at komme i gang med at skrive - men uden held. Nogle af de bøger, jeg har fået bedst respons på, er mine sjove børnebøger. Men jeg kunne bare ikke sidde og skrive sjove historier for børn før jeg begyndte at mødes med Bo og Ellen i vores skrivegruppe. Mit behov var at komme ind i en proces, hvor der var faste aftaler, deadlines og feedback, hvor vi ikke var bange for at sige til hinanden, hvis noget ikke holdt, og hvor der ingen skjulte dagordener var. Samtidig er kritikken altid holdt i en generøs tone, understreger Morten Dürr.

Som efter ikke at have skrevet et ord i to år, nu har udgivet ikke færre end fire bøger siden dannelsen af skriveklubben i 2013.

- Min første bog efter skrivepausen var ikke sjov eller glad men handlede om et dødsfald, fordi min måde at tænke på, at forstå mig selv og systematisere mine tanker på, er at få det ud mellem tasterne. I *Jagten på den forsvundne hund* skriver vi til gengæld på vores egen indre glæde – og på vores indre dreng for den sags skyld, fortæller Morten Dürr og uddyber:

- Her handler det om at finde frem til og genopleve den samme form for umiddelbarhed, man oplevede som barn, fx den umiddelbare glæde ved at læse en bog som *Brødrene Løvehjerte* den første gang.

Bo Skjoldborg nikker energisk, når talen falder på glæden ved at skrive:

- For mig har det at gå i gang med at skrive børnebøger igen betydet, at jeg også er vendt tilbage til glæden ved at fortælle historier, lige som både flow-

og makker-skrivningen er med til at gøre skrivningen mere glædesfyldt.

Plads til det undersøgende

Er der noget de to forfattere gerne vil slå et slag for er det netop glæden ved og lysten til at skrive, som de begge også underviser andre i. Morten Dürr holder skrive-workshops og foredrag på skoler og oplever efter eget udsagn ofte at børnene synes, at det er tungt at skrive, svært at komme i gang og ikke mindst pinefuldt at modtage feedback fra andre.

Bo Skjoldborg holder kurser i flow-skrivning i erhvervslivet, bl.a. for lærere, som har svært ved - eller somme tider er decideret blokerede over for - at skrive, sandsynligvis fordi deres lyst til og glæde ved skrivningen ikke blev tilstrækkelig stimuleret mens de selv gik i skole, hvis man spørger Bo Skjoldborg (som i øvrigt er forfatter til lærebogen *Flow-skrivning. Vejen til flydende skriveprocesser*).

- Fra forskningen ved vi om voksne med skriveproblemer, at det typisk gik galt for dem omkring 11-års-alderen, dvs. mens de gik i skole. Jeg var selv dygtig til at skrive, da jeg gik i skole og fik meget ros for mine stile. Men lidt efter lidt begyndte jeg at få stilene tilbage overplastret med røde anmærkninger, fordi jeg ikke fulgte den lige vej. Selvom jeg måske i virkeligheden var en af dem, der skrev bedst og mest frit i klassen, fortæller Bo Skjoldborg og tilføjer:

- Det er utrolig vigtigt at skolen får større opmærksomhed for at skabe et undersøgende rum, at lærerne tillader nogle mere undersøgende skriveøvelser, som tager fat i emner

der nu engang interesserer eleverne i stedet for den meget resultatorienterede tilgang til genrer m.v.

Morten Dürr falder ind: - Her vil jeg godt komme med en lille anekdote fra det virkelige liv: Jeg arrangerede for nylig nogle skrive-workshops på et par skoler, hvor øvelserne var de samme men resultaterne helt forskellige. På den ene skole, som lå i det man normalt kalder et socialt belastet kvarter, hvor der både var mange meget larmende elever og mange stille, udeltagende elever, gik det skide godt! Forløbet var sjovt nok meget mere vellykket end på den mere velfungerende skole, hvor flertallet klarede sig karaktermæssigt bedre og kom fra bedre uddannede familier.

- Jeg lavede et hav af øvelser med elever på kryds og tværs, bl.a. send-videre-tegninger og -historier, og på den første skole havde de det rigtig sjovt. I den slags øvelser er alle nemlig lige kloge og dumme, der er ingen facitliste og man behøver ikke bekymre sig om tegnsætning og stavning. Succesoplevelser fremmer lysten og alle kan jo få sjove ideer, ikke?

- På den velfungerende skole gik det til gengæld helt galt – eller selve processen var sådan set fin nok, men da de skulle fremlægge deres tekster opstod der en rigtig utryk stemning. Eleverne var enormt vurderende over for hinanden og bange for at blive gjort til grin og det endte faktisk med at de nægtede at fremlægge!

Lysten før pligten

Både Morten Dürr og Bo Skjoldborg er ikke er ude på at fjerne undervisning i fx stavning, tegnsætning, genrer og lign. De er også helt med på at

eleverne skal udfordres og stimuleres fagligt, men opfordrer blot til at vente lidt med de mere begrænsende og resultatorienterede opgaver til eleverne har fået hul igennem til skrivelysten.

- Pyt med om det så foregår ved hjælp af børnestavning til at begynde med! Måske var det en mere oplagt ide at arbejde videre med den samme stil i stedet for at lægge den væk, så snart læreren har rettet den med en rød pen. Hvorfor ikke starte forfra og skrive den igennem – ikke bare én gang, men måske to, tre eller fire gange? Spørger Morten Dürr og tilføjer:

- Faktisk ved jeg slet ikke hvordan man nogensinde skulle kunne blive bedre til at skrive eller udvikle sit skrivetalent, hvis ikke man fik lov til at arbejde kontinuerligt med sine tekster ...

Bo Skjoldborg supplerer: - En anden god ide er at få gang i flow- og

makker-skrivning! Det kan gøres på rigtig mange forskellige måder, enten som vi gjorde i Google Docs, ved at kigge hinanden over skulderen og deles om eller skiftes til tastaturet eller også bare sidde og skrive i det samme rum. Uanset hvad fremmer det skriveglæden at skrivningen foregår i et fælles rum.

- Og lige som vi skrev sammen, men hver for sig, skal *rum* heller ikke forstås snævert. Det kan fx lige så godt være at læreren sender eleverne ud på en gåtur, hvor de skal aftale hvad de skal skrive om, når de kommer hjem. Hovedsagen er at de føler ejerskab for opgaven, siger Morten Dürr og lægger til:

- Skrivning og læsning er lig med tænkning! Så enkelt er det faktisk. Derudover kan du jo ikke klare dig her i livet – i nogen uddannelse eller noget fag – hvis ikke du er i stand til at formulere dig på skrift.

Bo Skjoldborg og Morten Dürs gode råd mod skriveblokering:

De værste "skrivefælder" er:

Forkert eller manglende feedback.

Uklare rammer.

Manglende konstruktivt tids- og forventningspres.

Utryghed når det gælder idéudvikling.

Manglende ejerskab, fællesskabsfølelse.

Manglende frirum til at søge og improvisere.

Derfor:

- Skriv hurtigt! Skriv tre kærestebreve i stedet for kun et
- og få flere kærester.

- Giv positiv feedback! Drop de smarte bemærkninger, ideer skal udvikles af et hold, som spiller sammen.

- Gør det selv! Vil du være forfatter, så bare kom i gang. På nettet og igennem workshops, kan du finde andre børn og unge, som også brænder for den gode historie.